

No ho hem de dir

per res 29/I/1981

Tal com s'esdevé amb d'altres mots gramaticals, la conjunció causal perquè es pot usar també com un substantiu. El Diccionari Fabra no deixa de recollir i admetre aquest ús i defineix el mot perquè com a nom del masculí amb els termes «raó per la qual», definició que il·lustra amb l'exemple No et sabria dir el perquè.

La definició del Diccionari Fabra de perquè substantiu sembla que pugui abonar l'admissibilitat de frases com No tenim perquè dir-ho, No tinc perquè anar-hi, No hi ha perquè posar-se d'aquesta manera, les quals, si perquè vol dir «raó per la qual», equivaldrien a No tenim (cap) raó per la qual dir-ho, No tinc (cap) raó per la qual anar-hi, No hi ha (cap) raó per la qual posar-se d'aquesta manera. Tanmateix, dubtem que aquestes frases amb la intervenció de perquè substantiu siguin realment genuïnes, i més aviat ens inclinàrem a creure que són degudes a la influència del castellà, talment com sembla que ho és la frase No hi ha perquè donar-les, amb què es respon a qui dóna les gràcies. Tots els exemples que trobem al Diccionari Alcover-Moll de l'ús de perquè com a substantiu, són anàlegs al que hem transcrit del Diccionari Fabra, és a dir, amb aquest mot substantivat precedit d'un article o d'un demostratiu. I, per la nostra part, no recordem pas haver sorprès l'ús d'aquest tipus de frases entre els parlants que han servat una expressió més fidel al seu llenguatge heretat, exempta d'influències estranyes.

Per tal, doncs, d'expressar aquesta mateixa idea per una altra mitjana, es pot recórrer en primer lloc al substantiu raó, en construccions com No tinc cap raó per a anar-hi, No hi ha cap raó per a posar-se d'aquesta manera. Anàlogament, convé no oblidar la fraseologia tan genuïna que ens permet el verb caldre. El Diccionari Fabra només reconeix a aquest verb el significat «ésser necessari», però és evident que, en oracions negatives, pot usar-se també equivalent a «no haver-hi cap raó per la qual», tal com mostra clarament un dels seus mateixos exemples: No cal que s'amoinin, és a dir, No hi ha cap raó perquè s'amoinin, i que, certament, els qui solien recórrer en aquests casos al perquè substantiu, resoldrien dient No tenen perquè amoïnar-se. Disposen, però, encara d'una altra solució, verament genuïna i popular, que és la que propugnaríem com a substitució d'aquestes frases de la bondat de les quals dubtem: No ho hem de dir per res. No hi ha d'anar per res. No s'han de posar d'aquesta manera per res.

Albert Jank